

Warszawa, dnia 03 stycznia 2024 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT PRAWA KONSTITUCYJNEGO I
ADMINISTRACYJNEGO

RCL.DPKA.590.6/2022

INFORMACJA O WYROKU
TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO
z dnia 27 kwietnia 2022 r.
sygn. akt SK 53/20¹⁾

I. Problem konstytucyjny

Postępowanie zostało zainicjowane skargą konstytucyjną i dotyczyło prawa do obrony w postępowaniu karnym. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym obrońca może bronić kilku oskarżonych (podejrzanych), jeżeli ich interesy nie pozostają w sprzeczności. W razie stwierdzenia sprzeczności interesów przez właściwy organ w toku postępowania oskarżonym (podejrzany) przysługuje prawo odwołania się od takiego rozstrzygnięcia. Skarżący podniósł jednak problem braku możliwości wniesienia zażalenia na zarządzenia prezesa sądu, w których stwierdza się, że nie zachodzi sprzeczność interesów pomiędzy podejrzanymi reprezentowanymi przez tego samego obrońcę. W ocenie skarżącego taki stan prawny prowadzi do naruszenia jego konstytucyjnych wolności i praw.

II. Wzorzec kontroli

Art. 42 ust. 2 (prawo do obrony) w zw. z art. 78 (prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji) i art. 32 ust. 1 (równość wobec prawa) Konstytucji RP.

---

¹⁾ Sentencja ogłoszona 6 maja 2022 r. w Dz. U. pod poz. 958.

III. Treść orzeczenia

Art. 85 § 2 w zw. z art. 85 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks postępowania karnego w zakresie, w jakim nie przewidują możliwości wniesienia zażalenia na zarządzenie prezesa sądu, w którym stwierdza się, że interesy kilku podejrzanych, reprezentowanych przez tego samego obrońcę, nie pozostają w sprzeczności, są niezgodne z art. 42 ust. 2 w związku z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

Zaskarżone przepisy można zakwalifikować jako pominięcie prawodawcze, które na ogół jest związane z niezapewnieniem właściwej realizacji konstytucyjnych wolności lub praw przysługujących danej kategorii podmiotów. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że z punktu widzenia celu zakwestionowanej regulacji kategorię podmiotów podobnych stanowią podejrzani reprezentowani przez tego samego obrońcę w przypadku, gdy istnieje wątpliwość w zakresie sprzeczności ich interesów. Podejrzani ci znajdują się w istotnie podobnej sytuacji procesowej. Mimo że wyróżniona kategoria podmiotów wykazuje wspólną cechę istotną, to jednak ustawodawca, kształtując jej sytuację procesową, uprawnienie do zaskarżenia orzeczenia prezesa sądu w sprawie sprzeczności interesów przyznał jedynie wtedy, gdy organ ten rozstrzygnie, że sprzeczność interesów zachodzi, natomiast nie przewidział takiego środka w przypadku stwierdzenia braku kolizji. Tymczasem każde z tych rozstrzygnięć ingeruje w sferę realizacji prawa podejrzanego do obrony – w sytuacji gdy sprzeczność interesów istnieje, wadliwe stwierdzenie przez prezesa sądu, że kolizja nie występuje, ma, co najmniej potencjalnie, ważne znaczenie dla realizacji przez podejrzanego prawa do obrony. Podejrzany, nawet jeśli wypowiedział stosunek obrończy, nie ma bowiem żadnego środka, za pomocą którego mógłby przeciwstawić się kontynuowaniu obrony przez dotychczasowego obrońcę pozostałych podejrzanych o interesach sprzecznych z jego interesami, co naraża nie tylko realność i efektywność jego obrony, lecz także, w szerszej perspektywie, może godzić w rzetelność dalszego postępowania.

Trybunał podkreślił przy tym, że uzasadnieniem dla zaskarżonych regulacji nie może być obawa przed wydłużeniem czasu trwania postępowania. Ze względu na znaczenie prawa do obrony – odnoszącego się także do tej fazy postępowania, która poprzedza formalne postawienie zarzutów danej osobie – w procesie karnym, jako jednej z podstawowych gwarancji wyznaczających status podejrzanego (oskarżonego) szybkość rozpoznania sprawy nie jest wartością, na rzecz której można poświęcić ochronę praw podmiotowych, a

uproszczenie i przyśpieszenie może niewątpliwie dotyczyć kwestii formalnych (np. wprowadzenie formularzy czy skrócenie terminów składania odwołań), natomiast nie może odnosić się do uprawnień stron wiążących się z obroną ich praw i interesów. Trybunał Konstytucyjny zaznaczył, że sprawność rozpoznania sprawy przez sąd można osiągnąć za pomocą innych mechanizmów, bez wyłączenia stronom drogi odwoławczej w postępowaniu sądowym.

W świetle tych ustaleń Trybunał Konstytucyjny uznał, że ustawodawca, ograniczając możliwość zaskarżenia rozstrzygnięcia w przedmiocie sprzeczności interesów tylko do sytuacji, w której prezes sądu rozstrzygnął o istnieniu takiej kolizji, wprowadził zróżnicowanie, które nie ma wystarczającego konstytucyjnego uzasadnienia.

IV. Wskazówki dla prawodawcy

Trybunał orzekł w niniejszej sprawie jedynie o tym zakresie regulacji wynikającej z art. 85 § 2 w zw. z art. 85 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 – Kodeks postępowania karnego, który obejmuje zaskarżalność rozstrzygnięcia prezesa sądu o sprzeczności interesów podejrzanych reprezentowanych przez tego samego obrońcę. Niemniej jednak podobny problem konstytucyjny wiąże się z brakiem zaskarżalności orzeczenia sądu stwierdzającego, że interesy kilku oskarżonych reprezentowanych przez tego samego obrońcę nie pozostają w sprzeczności.

W odniesieniu do wszystkich rozstrzygnięć dotyczących kolizji interesów oskarżonych (podejrzanych) zalecane jest, aby ustawodawca rozważył podjęcie działań zmierzających do spójnego i zgodnego ze standardem konstytucyjnym uregulowania środków zaskarżenia.

Marcin Olszówka
Dyrektor
Departamentu Prawa Konstytucyjnego i
Administracyjnego
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano kwalifikowanym podpisem
elektronicznym/